

Lectoraat Normatieve Professionalisering

[Update 14 november: inmiddels is er een officieel persbericht]

De Besturenraad besteedde vandaag aandacht aan ons lectoraat Normatieve Professionalisering in hun nieuwsbrief. Daarmee zijn ze er vroeg bij, want de officiële installatie van het lectoraat aan de Hogeschool Utrecht moet nog plaatsvinden. Er is daarom ook nog geen informatie over ons lectoraat te vinden op de website van de HU. Met dit bericht wil ik voorlopig in deze informatielacune voorzien, totdat alle formele besluiten genomen zijn en de officiële site van het Kenniscentrum Educatie aangepast is.

Hoewel een en ander formeel nog niet volledig rond is, zijn er op 1 juni 2012 al wel een aantal zaken gestart rond het lectoraat. We zijn bezig met het opzetten van de kenniskring en de onderzoeksprojecten. 'We' zijn in dit geval lector Cok Bakker en ik. Cok is tevens hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Om het voor hem mogelijk te maken dit lectoraat aan te gaan, ben ik voor twee dagen per week als post-doc aan de Hogeschool Utrecht verbonden om de promovendi te begeleiden. Dat zijn er op dit moment vier:

- Gertie Blaauwendraad
- Sabine van den Brink
- Rob Gertsen
- Edwin van der Zande

Er komen er waarschijnlijk nog een paar bij. Binnenkort meer nieuws over de inhoud van hun projecten. Deze groep van promovendi trekt samen op met een groep van ca. 10 promovendi die Cok als hoogleraar op de Universiteit Utrecht begeleidt, onder de noemer 'Levensbeschouwelijke Vorming'. Zo willen we het onderzoek naar deze aanpalende thema's over en weer van elkaar laten profiteren.

Doel van het lectoraat

Kort gezegd richt het lectoraat Normatieve Professionalisering zich op de levensbeschouwelijke en normatieve dimensie van het functioneren van de onderwijsprofessional. Daarmee beogen we bij te dragen aan een kwaliteitsverbetering in het normatief handelen van leraren, in de opleiding en beroepspraktijk.

Professionaliteit van leraren (en andere 'onderwijsprofessionals') heeft de laatste jaren sterk in het licht gestaan van instrumentele professionaliteit. Hiermee wordt doorgaans bedoeld op de basale vaardigheden en kennis die leraren nodig hebben om goed les te kunnen geven. Op pabo's en andere lerarenopleiding is de nadruk op vakkennis, en het toetsen daarvan, sterk toegenomen. Daarnaast is er meer aandacht voor 'differentiatie', het kunnen omgaan met verschillende behoeften van leerlingen in één klas; en voor 'klassenmanagement', ofwel het efficiënt en effectief kunnen organiseren van het leerproces van een groep leerlingen.

Naast deze onontbeerlijke basiskennis en -vaardigheden heeft het leraarschap een belangrijke morele dimensie. Hierop doelen we als we het hebben over 'normatieve professionaliteit'. Het ontwikkelen van deze professionaliteit heeft te maken met het vergroten vaardigheden en kennis van leraren over de eigen professionele en persoonlijke identiteit; hun dieper gelegen opvattingen over burgerschap en de rol van onderwijs in de samenleving; en uiteindelijk de rol van de leraar in het stimuleren en begeleiden van de brede vorming en morele ontwikkeling van leerlingen.

Deze vorm van professionalisering heeft raakvlakken met levensbeschouwelijke ontwikkeling. Voor leraren is het van belang zich bewust te zijn van de eigen waarden en normen, en de wijze waarop die zich ontwikkelen in samenhang met het eigen wereldbeeld. Als leraren met collega's en leerlingen in gesprek gaan over verschillen in waarden en normen, dan zullen ze in staat moeten zijn de onderliggende principes voor het eigen (professionele) handelen te expliciteren, en hierover verantwoording af te leggen. Daarnaast is het van belang dat leraren zich in andere perspectieven kunnen verplaatsen, om hiermee in dialoog verschillen te onderzoeken en mogelijke problemen die uit deze verschillen voortkomen, te bespreken.

Het lectoraat beoogt daarom een brede oriëntatie van de (aankomend) onderwijsprofessional op de (levensbeschouwelijke) waarden en normen van anderen, opdat de professional hiermee bij het professioneel handelen rekening houdt. Hierbij gaat het om

normativiteit van de professional in brede zin, dus niet uitsluitend om religieuze aspecten daarvan. Dit sluit aan bij een groeiende, brede aandacht voor de betekenis van zingeving, bezieling en/of spiritualiteit voor de kwaliteit van het werken en handelen van professionals in hun omgeving.

Kernvraag

De kernvraag voor het onderzoek in het lectoraat is:

Hoe kan normatieve professionalisering van (met name beginnende) leraren leiden tot verhoging van de kwaliteit van het onderwijs in brede zin?

Voor het beantwoorden van deze vraag wordt aangesloten bij actuele onderzoeksthema's als (professionele) identiteitsontwikkeling van leraren, burgerschap in het onderwijs, en religieuze beleving en levensbeschouwing in maatschappij en onderwijs.

Het lectoraat is ingesteld na de invoeging van Hogeschool Domstad in de Hogeschool Utrecht. Het lectoraat is een initiatief om de aandacht voor levensbeschouwelijke thema's structureel en expliciet op de agenda te houden. Er wordt gestreefd naar een inbedding van onderzoeksactiviteiten binnen de verschillende opleidingen van de Faculteit Educatie van de HU.